

Försvarsmuseum Boden

På vår resa genom Sveriges militärhistoriska arvs- SMHA, fick vi i förra numret av TIFF bakgrunden till varför Bodens fästning byggdes och även ta del av dess mer än 100-åriga historia. Nu är det dags för fortsättningen och den åttonde TIFF-artikeln i serien, när vi besöker Försvarsmuseum Boden som har Bodens kommun som huvudman och är ett av de 23 museer som ingår i SMHA.

Text: Annakarin Rönnbäck, Försvarsmuseum Boden
Foto: Försvarsmuseum Bodens arkiv

Annakarin Rönnbäck,
Försvarsmuseum
Boden

Ett museum blir till. År 1949 bildades föreningen Garnisonsmuseet i Bodens vänner. Museets uppgifter skulle bland annat vara "Att genom lämpliga museiföremål m m åskådliggöra de militära förbandens förläggning, organisation, utrustning

och uppträdande vid olika tidsskeden". Här låg entusiasmen på hög nivå över att öppna ett museum som skulle visa allt från snuskburkar, uniformer och kanoner. Föremålen från det gamla garnisonsmuseets flyttades in i det nybyggda Försvarsmuseum Boden, som nu funnits i 7 år. Försvarsmuseum Boden ligger på det gamla och nedlagda artilleriregementet A8, vilket är det äldsta regementsområdet i hela garnisonen. I den gamla kasernen, som nu används som museibygnad, bodde från början officersfamiljerna då de

anlände till Boden hösten 1906. År 1908 var officerarnas bostäder klara och då kunde även underofficerna och deras familjer flytta in på A8. Museet disponerar också A8:s gamla gymnastiksal som även haft andra funktioner under åren.

Dels fungerade den som en tillfällig sjukförläggning för de insjuknade under Spanska sjukans framfart hösten 1918. Under hela A8:s verksamhet anordnades välbesökta tillställningar som danser, boxningstävlingar och bio i lokalen. >>>

Så här såg det ut då...

... och så här blev det när museets båda byggnader byggdes ihop med en stor glaskropp som är museets entré.

I tillbyggnaden finns en välfylld butik och ett café. Museet har en utställningsyta på ca 3000 kvm, en stor museipark med fordon och pjäser samt en hinderbana för barn.

Försvarmuseum Bodén

Målet för Försvarmuseum Bodén är att synliggöra och förvalta det

militärhistoriska arvet. Museet har öppet året om, fem dagar i veckan, så 4 heltidsanställda har fullt upp.

Det är mycket som ska hinnas med i en verksamhet som på olika sätt ska kunna förmedla vårt arv vidare. Man måste ta till vara på all den kunskap som finns och samarbete, nätverk och delaktighet är

komponenter som gör detta möjligt.

I museet finns i dagsläget tre basutställningar och en fjärde är under uppbyggnad

Norrlands lås, visar historia från slutet av 1800-talet, med bygget av Bodens fästning, första och andra världskriget, kalla kriget - fram till i dag. Tyngdpunkten är lokal och regional historia men även utrikespolitiska händelser speglas för att visa hur stora och små händelser samverkar.

Boden Radio, visar att radions historia i Boden inte bara var rundradio utan mångfacetterad och innehöll allt från marin kustradio till militär signalspaning.

Om kriget kommer, som handlar om kalla kriget under 80-talet. Vilket var hotet mot norra Sverige och hur skulle hotet mötas om det kalla kriget plötsligt blev varmt?

Museipark med hinderbana för barn.

Det finns många intressanta objekt på museet, här samsas ballongflyget från tidigt 1900-tal med vår huvudstridsvagn m/74 under 40/50-tal på samma bild.

Varje år visas även flera tillfälliga utställningar i museets lokaler. Under de sju år som museet har varit öppet har många utställningar visats och i och med detta så har man även knutit mycket kontakter med andra museer, föreningar, privatpersoner och myndigheter runt om i landet. Nu vill många av dem visa sina utställningar hos oss och museet tar tacksamt emot dem.

Abisko Gränsförsvarmuseum

Museet har även en liten filial i Abisko – Abisko Gränsförsvarmuseum. Det är ett litet museum som berättar mer om beredskapstiden och det kalla kriget i de svenska fjällerna. Museet i Abisko är ett samarbete mellan Svenska turistföreningen och Försvarmuseum Boden.

Ksp m/36 var ett viktigt vapen under andra världskriget och långt därefter, här i säkra händer för vårt gränsförsvaret.

Att föra arvet vidare

Museet försöker varje år ta in en eller två utställningar som riktar sig mot barn och ungdomar. Basutställningen fungerar som ett bra komplement till skolans egen undervisning om andra världskriget och kalla kriget. En visning i Norrlands läs erbjuder kunskaper, berättelser, föremål och bilder från Norrbotten. Ett lokalhistoriskt komplement till det som läses i historieböckerna. För några år sedan gjorde museet ett skolmaterial - *Nyckeln till Norrlands läs*, som är ett studiematerial för skolor. Materialet är framtaget till museets basutställning och är tänkt att komplettera utställningen med intressanta händelser och skeenden, både internationella, nationella och regionala.

Försvarmuseum Boden arbetar mycket med det pedagogiska och barn – ungdomar är för oss en viktig målgrupp. Den regionala och lokala historien som finns runt omkring oss är viktig och genom att förstå sin bakgrund får man perspektiv på den värld vi lever i.

För de yngre besökarna så erbjuder museet varje år en eller flera utställningar och program riktade speciellt till målgruppen 5-9 år. Några exempel som visats är: Mumintrollet, Rörelse av vikt och Lasse-Majas detektivbyrå. För bland annat årskurs 3, som läser lokalhistoria, erbjuds programmet "Boden 100 år". Där museet har byggt upp ett "mini" Boden med hus, kyrka och lador för att visa hur det såg ut i Boden för 100 år sedan, då man även började bygga fästningen. Andra tillfälliga utställningar som visats hos oss, riktade till målgruppen 15-20 år, är (O)

mänskligt, SMAL, Sverige och Förintelsen och Rädda Historien mfl. Under somrarna så satsar museet alltid extra på barnfamiljer med någon stor barnutställning.

I Bodens garnison har det genom åren funnits många olika förband och många av dem har fortfarande aktiva kamratföreningar. Samarbetet mellan dem och museet är viktiga. De sitter inne med mycket kunskap och engagerar sig i museets utveckling. De anordnar ibland egna utställningar, håller föredrag och hjälper till vid stora evenemang. Ett årligt återkommande firande är Nationaldagen, där museet håller öppet med fri entré och några av kamratföreningarna kör den uppskattade fordonsparaden.

Här leds paraden, som innehåller allt från motorcyklar till den stora Bandkanonen, av en IKV 91.

Försvarmuseum Boden ökar varje år i antalet besökare och det tar vi som ett tecken på att vi är på väg åt rätt håll. Många kommer som nya besökare medan andra är återkommande. Vi vill ju vara ett museum som får folk att bli engagerade. Med det menar vi att man ska ta med sig lite mer kunskap för varje gång man har varit hos oss. Helt enkelt ett museum att växa i och har du inte möjlighet att besöka oss fysiskt, ta en titt på vår hemsida www.forsvarsmuseum.se. ■

Försvarmuseum Boden – en artikel i två delar, del 1 publicerades i nummer 4/2013